

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

**Fiatal gólyák repatriálása
Sajtókáli mentőállomás
Madáritatás, nemcsak kánikulában
Gólyaünnep – várjuk jelentkezésüket**

Hívj, hogy repülhessen!

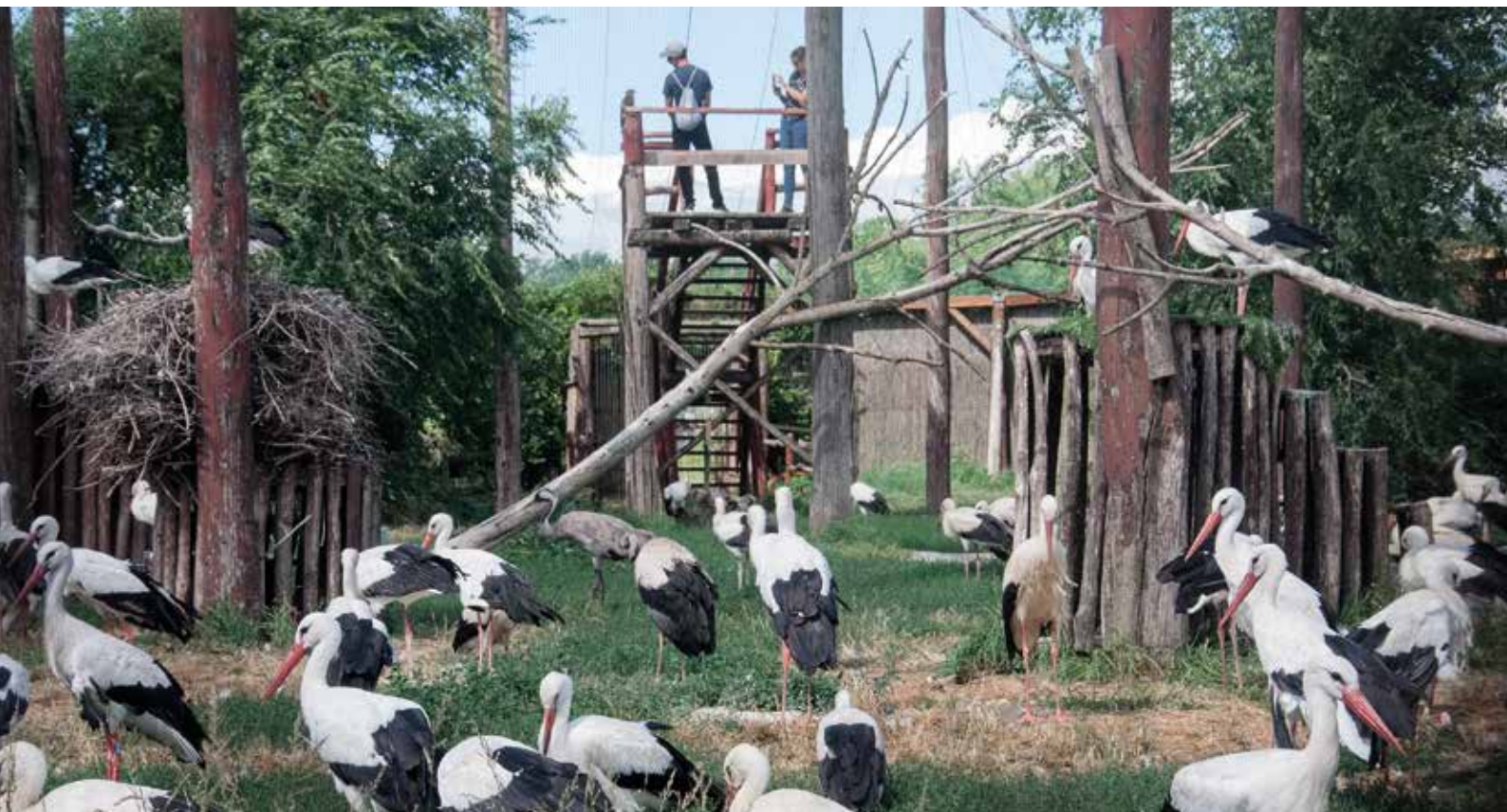
13600/17

ADJUKÖSSZE.HU Támogatás mértéke:

500 Ft/hívás vagy sms

Felajánlás fiatal gólyák repatriálására

A Madárkórház Alapítvány hortobágyi Madárparkjában 22 éves tapasztalattal működtetett röpdékben három lépcsős felkészítés után engedjük szabadon a gyógyult madarakat, melyet felajánlunk valamennyi madármentő intézmény részére. Az első lépcső egy 25 méteres röpdében két igazi, villanypásztorral szerelt villanyoszlop és közöttük feszülő légvezeték szoktatja le a gólyákat villanyoszlopra szállásról, és légvezetéknek ütközésről. Az első tapasztalatuk egy kellemetlen áramütés, mely elveszi a kedvüket ennek megismétlésétől. A röpdében a villanyoszlop a legmagasabb pont, biztosan rászállnak és tapasztalataink szerint soha többet nem próbálják újra, akkor sem, ha ki van kapcsolva a villanypásztor. 22 éves tapasztalat szerint az így kiképzett, jelölt madarak nem kerültek kézre áramütés miatt. A röpdében tartási idő 1-2 nap. A szabad életben a gólyák legnagyobb vámszedője az áramütés, mely a kirepülést követő első napokban a fiatal gólyák jelentős részének a vesztét okozza. Ezért ez a felkészítési fokozat a legfontosabb. A második lépcső az 50 méteres átmérőjű nagyröpdé, ahol az elvadítás, embertől való félelem, távolságtartás kiépítése történik úgy, hogy ott évek óta együtt tartott idősebb, embertől féltő gólyák között, a többieket utánozva vadulnak el. A röpdé bejáratához közeli kilátó a legmagasabb pont, ahova felszállnak a madarak. A látogatókat beengedjük a röpdébe, de csak a kilátóig, ahol az emberi jelenlét zavarja őket. A vadabbak átszállnak a röpdé távolabbi téré felére, és magukkal ragadják a szelídebbeket, melyek megszokják, hogy ha jön az ember, akkor menni kell. Az itt töltött idő két hét. A harmadik lépcső az 50 méteres sasröpdé, ahol réti és parlagi sasok között tanulják meg, hogy hogyan kerüljék el a konfliktust, mikor harcoljanak, vagy meneküljenek. Itt folytatódik az embertől való távolságtartás elmélyítése. Az átlátható oldalú röpdéből már messziről észreveszik a közeledő embert, és áthúzódnak a távolabbi felére. Az itt töltött idő egy hét. Minden áttelepítés során a befogást számukra kellemetlen hajkurászás során szenvednek le, ami a korábban gondoskodó embertől riasztja el őket. A befogások előtt autóval járjuk körbe a röpdét és riasztó fegyverrel, vagy karikással adott hanghatás, fegyvernek látzó seprűnyél látványa és ezek ismétlődése tanítja meg őket félni az autóktól és a lövéstől, mely utóbbi afrikai útjuk során veszélyezteti őket. Ezen kiképzést teljesen ingyen bármikor, de minél hamarabb főleg az első villanyoszlopra szállás előtt, tehát már ez éppen repülő kisgólyák ezekben a napokban, hetekben való fogadásával ajánljuk fel. A gólyák ide és a képzés után való elszállítását nem tudjuk vállalni, de akár az itt történő későbbi elengedésükig is maradhatnak, amíg a szabadon fészkelő gólyáink fiataljaival szocializálódnak, és tanulják a táplálék keresést. A legfontosabb az áramütéstől való védelem, mely pár napos itt tartás után folytatható természeti területen. Ezzel több esélyük van az életben maradásra, mint a vad szülők által nevelt gólyáknak. Azok viszont, melyeket ember nevelt és ezt nem kapják meg, csak véletlenül maradnak életben.

**Amennyiben felajánlásunkkal élni kívánnak, kérjük jelentkezzenek
a madarkorhaz@gmail.com e-mail címen, vagy a+36 (30) 943-5494-es telefonon!**

Sajtoskáli Mentőállomás

Az idén 25 éves Madárkórház Alapítvány hortobágyi székhelyén működő Madárkórház és Madárpark mellett az egész országban 71 mentőállomással rendelkezik, ahol évente több, mint 7000 sérült, beteg vadmadár gyógyul.

Ezek egyike a Sajtoskáli Mentőállomás, mely 20 éves együttműködés után most felújítva ünnepélyes átadásra került 2024. június 26-án.

A sajtoskáli madármentés története 30 évre nyúlik vissza, amikor Kovács Gábor, a szociális intézmény lakója felhívta Friderikusz Sándor figyelmét furcsa szenvedélyével. Madarakat gyűjtött be az erdőből, a fiatalokat felnevelte, és szabadon engedte. Friderikusz Sándor beköltözött az intézménybe és filmet forgatott erről. 1997-ben az *Én Mozim* sorozatban *Madárka* címmel Gáborról egy portré film került bemutatásra, mely világszerte olyan nagy sikert aratott, hogy Amerikában a legrangosabb újságírói kitüntetés: a *Pulitzer-díjat* nyerte el. Friderikusz első és legjobb alkotása az akkor még fiatal Kovács Gáborról szól, aki állatkertből elulajdonított kerecsensólymok miatt börtönben is volt, és azóta a ragadozó madarak tartása iránti szenvedélye miatt van ma is gondnokság alatt az intézetben. A madarakhoz nagyon ért, nemcsak érti, de tudja is a nyelvüket, ismeri viselkedésüket. A védett madarak nevelésével ugyan kárt nem tesz bennük, de engedély nélküli birtoklásuk szabálysértés, amivel tisztában van, de azt is tudja, hogy őt ebben nem lehetett megakadályozni.

Hogy ezt a szenvedélyét szabályos keretek között a vadon élő madarak hasznára fordítsuk, egy Gábor által kezdeményezett találkozás indította el.

23 éve ő keresett meg Budapesten a Hungexpo területén rendezett *Fegyver-, Horgászat-, Vadászat Kiállításon*, ahol a *Madárkórház Alapítvány* minden éven kiállít és előadásokat tart a madarak védelmében. Gábor egy sast kért tőlünk. Friderikusztól is kért, ígért is neki, de engedélyt

csak egy egerészölyvre kapott, ami évekig meg is volt neki. Meglepődtem kérésén, mert akkor nem ismertem a filmet sem és Gábort sem. Minden sas fokozottan védett, magánszemély nem birtokolhatja, kivéve solymászati célra, amihez vizsga és engedély kell. A *Madárkórház Alapítványnak*, mint természetvédelmi szervezetnek van erre lehetősége, és van is mindenféle ragadozó madarunk, sasok is, melyeket sérüléseiből felgyógyítva visszaadunk a természetnek. Vannak olyanok is, melyek tartósan sérültek, nem engedhetők szabadon, ezeket állatkereti körülmények között életük végéig tartjuk és bemutatjuk a *Madárpark* látogatóinak.

Miután jobban megismerkedtünk, és személyesen rendszeresen találkoztunk Sajtoskálón, és Gábor is többször megfordult Hortobágyon,

sast nem, de jó pár tartósan sérült, áramütött, félszárnyú egerészölyvet bízunk rá, hogy megszelídítse, hogy jobban elviselje az emberi közelséget. Ezek közül egyet, a *Csacsogó* nevezetűt 23 év után még ma is hurcoljuk előadásokra, kézre ültetjük és óvodásokkal is simogattatjuk. A többi már nyugdíjba vonult, és a Nagyördében panzióztatjuk őket.

Nemcsak mi vittünk oda sérült ölyveket, hanem a helybeli vadászok is, héjacsapdával fácántelegen fogottakat, és más, sérült, mentett ragadozókat, melyet alkalmanként elszállítottunk a hortobágyi *Madárkórházba*. Tettük ezt egy megállapodás keretében, melyet az intézmény akkori igazgatójával kötöttünk, terápiás madarak alkalmazására az intézmény lakói számára. Elsősorban Kovács Gábor részére, aki így a

természetkárosító, törvénytörő tevékenységét egy természetvédelmi, hasznos feladatra váltotta.

A sajtoskáli intézmény Gábor közreműködésével több évi együttműködés során több száz védett madár mentését segítette, melyet a *Madárkórház Alapítvány* mellett az *Őrségi*

Nemzeti Park közszegi *Chernel Kert mentőállomása* felügyelt. Gábor nem adta fel a sas tartási igényét és az ehhez szükséges solymász- és természetvédelmi vizsgát is letette. Így lehetőséget kapott egy, a hortobágyi *Madárparkban* ápolt, tartósan sérült rétisas ideiglenes elhelyezésére bemutatási és ismeretterjesztési célból, melyet több hónapon át gondozott Sajtoskálon.

Az intézmény vezetése egy éve felmondta a megállapodást, és Gábor madártartó lehetőségét is megszüntették, röpdéjét elbontották, komoly törést okozva Gábor 30 éve megszo-
kott életében. Az új vezetés ez évben viszont visszaállította a terápiás madarak tartási lehetőségét, és Sajtos-

kál, mint természetvédelmi mentőhely újra üzemel

Ezzel az itt ápoltaknak ismeretterjesztési lehetőséget és természetvédelmi, állatvédelmi szempontból hasznos madármentési elfoglaltságot kínál, melyet egy új együttműködési megállapodás formájában aláírtunk. A megállapodás szerint az alapítvány röpdéket állít fel az intézmény területén, ahol bemutatás céljából tartósan sérült ragadozókat helyez ki, és gondoskodik ezeknek megfelelő takarmány biztosításáról és annak hűtött tárolásáról, melyet legalább havi rendszerességgel felügyel. Ugyanakkor a mentőhelyként is üzemelő röpdékbe a környéken sérült madarak elhelyezése és mentési szállítása keretében való ápolása is megvalósul. Ezt a vonatkozó természetvédelmi jogszabály és az állatvédelmi törvény teszi lehetővé, mely az állatjóléti-, járványvédelmi és népegészségügyi előírásokkal sincs ellentétben.

Bízunk benne, hogy megújulva, minden higiéniai és állatjóléti elvárásnak megfelelően, mind az itt ápoltak terápiás lehetőségeként, mind a természetvédelem szolgálatában hasznos és példaértékű, több évtizedes hagyománnyal is rendelkező tevékenység folytatása mindenki meglepedésével történik. Sok sikert hozzá!

Dr. Déri János

Madáritatás, nemcsak kánikulában

Az idén is beköszöntött a kánikula, sőt több vidékünkön a perzselő forróság. Ez embernek, állatnak egyaránt nagy megpróbáltatást jelent. A legtöbb településen ivóvizet osztanak, párapukát létesítenek a nagy hőség könnyebb elviselésének érdekében. Mi a helyzet a környezetünkben lévő tollas és négylábú ismerőseinkkel?

Kint a természetben az állatok jól ismerik az ivóhelyeket. Nincs is ezekkel semmi baj addig, amíg el nem apadnak, vagy rosszabb esetben hirtelen meg nem szűnnek. Kevesen gondolnak arra, hogy pl. egy régóta csöpögő, vagy folydogáló csap, vízvezeték hirtelen történő megjavítása a környék madarainak akár megpróbáltatást is jelenthet. Egészen biztosan létezhetnek olyan példányok, amelyek „számítanak” ezekre a lehetőségekre. Láttam olyan fecsképart, amely egy szivárgó kerti csap okozta tócsa széléből nyerte a fészük építőanyagának nagy részét. Nagy előny volt számukra, hogy nem kellett messzire repülniük. A fészék építése gyorsan haladt addig, amíg a csapot meg nem javították és a tócsa teljesen ki nem száradt. Ezután a fészéképítés rövid időre leállt, mivel a közelben nem találtak maguknak megfelelő építőanyagot, azaz sarat. Ha olyan fecskéfészket látunk, ahol a fészék színe „elüt” az alatta lévő sorokétól, ott valószínűleg hasonló eset állhatott elő, megszűnt a sár beszerzésének addigi lehetősége.

A madáritatás jelentősége nemcsak tollas barátaink napi folyadék szükségletében lehet jelentős, hanem a fészkelő párok helyhez kötésében is. Aki kerttel, hétvégi telekkel rendelkezik, élhet ennek lehetőségével. Bár ma már kaphatók a legkülönfélébb itató eszközök, szükség esetén megteszi egy nagyobb virágcserep alátét, vagy akár egy egyszerű vödör is. A legfontosabb, hogy az itatóedény helyét lehetőleg ne változtassuk! Előzőleg válasszunk ki a kert megfelelő pontján egy olyan helyet, ahol a madarak járnak. Ha lehetséges, ne a bokrok közvetlen közelébe tegyük az itatót, ugyanis

a macskák (vagy egyéb ragadozók) is felfedezik maguknak a könnyű zsákmányolási lehetőséget. Nem tanácsos az itatót a tűző napra sem kitenni, mert az ivóvíz így hamar felmelegszik, kisebb méret esetén a hőségben elpárolog.

Ha hétvégi telken állítunk fel itatót, számítani kell arra, hogy távollétünk (aminek időtartamát előre nem tudhatjuk.) alatt a hőmérséklet és a madárforgalom miatt a víz szintje jelentősebben lecsökkenhet. Ezért célszerű az itatóedénybe követ, vagy lécet helyezni, amire egy kisebb énekesmadár is le tud szállni. Főleg idei fészkelajkából származó példányok képesek a vízbe esni, sőt mélyebb edény esetén belefulladás! Csapdába eshet gyík vagy béka is, amely segítségünk nélkül nem biztos, hogy ki tud mászni az itatóedényből.

Akinek ideje, lehetősége van, az madár megfigyeléseket is tehet, de gondolom, ezt magától is megteszi mindenki. Ahol régóta madáritató működik, ott valószínűs menetrend alakul ki! Némelyik példányhoz szinte órát lehet igazítani. A leggyakoribb vendégek sorrendben: az örvös galambok, balkáni gerlék, verebek, rigók, cinegék. Ezek valamennyien szívesen fürdenek is az itatóban! Érdekes látvány, amikor a szülőök repülő fiókáikat fürdeni tanítják!

A madárfajok jelentkezésének gyakorisága attól is függ, hogy rajtunk kívül találnak-e másik itatóhelyet a közelünkben. Ha válogatási lehetőségük nincsen, akkor megnő a mi forgalmunk is. Túlságosan ne lepődjünk meg, ha sün, vagy mókus jelenik meg az itatón. A

Fotók: Veres Hajnalka

sünök a kisebb itatóedényeket képesek felborítani. Ha reggel az itatót kiborítva találjuk, szinte biztos, hogy sün lehetett a tettes! Az itatást a téli időszakra sem kell abbahagyni, bár a forgalom ilyenkor töredéke a nyárinak. Fagyos időszakban a jégmentesítésről viszont gondoskodnunk kell.

Szentjóbó István

Segítek, segítünk, segítők

Elindultak nyári madármentő táboraink, júniusban és júliusban több turnusban érkeznek a Madárkórházba madárszerető fiatalok. A tábor során megismerik egy madármentő hely működését, ami sokrétű ismeretet kíván. Az egyik ilyen a különböző fajok felismerése. Legtöbbjünkkel ugyanis csak kifejlett madárként találkozunk, ide viszont rendszeresen érkeznek fiókák is, vagy itt keltek ki a tojásból és nevelkednek, és bizony a pontos határozóbélyegek még nem látszanak, vagy meg sincsenek. A legkisebb fió-

kákat begyszondával kell etetni, ezt a táborozók nem végzik, mert nagy gyakorlatot igényel, viszont megfigyelhetik. Ilyen ismeret viszont a nagyobb fiókák, vagy felnőtt madarak etetése, a lisztkukacsal sem egyformán tápláljuk őket. Van, amelyiknek egészben adható, van, amelyiknek darabolni kell. A legemlékezetesebb pillanatok általában a madárelengedések, legutóbb itt nevelkedett vörösvércsüket engedhettek el a résztvevők, összesen 14-et.

A Magyar Honvédség Bocskai István 11. Páncélozott Hajdúdandárja tette közzé nemrégiben közösségi oldalán sikeres madármentési akcióját. Legyengült karvalyfiókat talált sportolás közben Somogyi András főtörzsőrmester a debreceni Kosuth-laktanyában és azonnal a Hortobágyi Madárkórházba sietett vele. Mint írták, a laktanya sűrű lombkoronái számos madárfészket rejtnek, karvalyjal azonban eddig még nem találkoztak. „A fiókák csupán 35%-a éli túl az első évét, így bízunk benne, hogy a megmentett madárnak szép és hosszú élete lesz.” – írják. Karvalyok leggyakrabban felnőttként kerülnek hozzánk, a karvaly gyakran a zsákmány után repülve óriási sebességgel ütközik épületek ablakának, ajtajának. Ez a jelenség más madárfajokra is veszélyt jelent, ragadozómadár sziluettek felragasztásával megelőzhető az ütközés. A matrica segít a madaraknak annak felismerésében, hogy ott nincs szabad átjárás, nem tudnak a levegőben tovább repülni, és a ragadozók képe el is riasztja az apróbb madarakat. A leggyakoribb sérülés ilyenkor az agyazkódás, illetve a szárnytörések, ennek gyógyulási esélyei mindig a sérülés nagyságától függnek.

A Debreceni Egyetem Katasztrófaorvosi és Karitatív Koordinációs Központjával való együttműködés alapján az idei évtől egyetemi hallgatóik is teljesíthetik itt önkéntes szolgálatukat. A karitatív munka terepi részének gyakorlatára való felkészítésben reményeink szerint segíthetjük őket, és hasznos ismereteket szerezhetnek, amiket akár a kisállatok mentése során is kamatoztathatnak. A képen munkatársunk, *Bihari Dániel* és *Király András* orvostanhallgató egy gólyát kezel. A Szentpéterszegről érkezett gólya legalább kétnapos sérült volt érkezésekor, és sajnos nyüvek lepték el a sebet. A debreceni Kerekestelepi Egyházközség éppen ott lévő csoportjából a gyerekek izgalommal követték az eseményeket. Egy gyors tisztítás és fertőtlenítés után hosszú várakozási szakasz kezdődik, ezalatt derül majd ki, mennyi kárt tettek a tolltartó tokokban a nyüvek és hogy az egyéb sérülések mellett elég erős-e a gólya szervezete ahhoz, hogy mindezzel megküzdjön.

Nyárelő, tavaszutó

Szerencsére a madármentés egyre több állatorvostan hallgatót érdekel, és egyre több állatorvos is foglalkozik vele. A hortobágyi madárkórházi gyakorlat úgy gondoljuk, sokaknak előnyére válhat. Így gondolta *Sooyeon Park* is, aki Budapesten tanult, és tanulmányai végeztével, mielőtt hazájába, Koreába visszatér, további gyakorlat szerzése céljából érkezett vissza hozzánk nyár elején. Itt éppen egy szajkó kezelése után látható. A szárny sérülés kezelése számára is rutin eljárás volt. Köszönjük a munkáját és további sok sikert kívánunk a madármentés terén!

Ugyancsak táborozók engedhették útjára ezt a búbosbankát, a többieket folyamatosan, felépülésük, megerősödésük után rögtön szabadon engedjük. Idén nagyobb számban érkeztek hozzánk búbosbankák, az egészen kicsi fiókától kezdve a felnőtt példányokig. A jellegzetes hangú és külsejű madár sokak kedvence.

Kedves helyeink, ahol többször is megfordulunk

Debrecen-Hármashegy jól ismert a debreceniek körében, itt közlekedik az idén 150 éves *Zsuzsi vonat* is. Az évforduló alkalmából rendezett ünnepségen a Madárkórházat *Konyhás István* képviselte, aki egyben a hármashegy környezeti nevelési program megújításában is részt vesz.

Madárkórházi bemutatót tartottunk nemrégiben *Budapest a 17-ik kerületi Waldorf óvodában*. A gyerekeknek itt éppen az éjszakai állatokról és viselkedésükről tart előadást *dr. Déri János*. Ez a korosztály nagyon fogékony az új ismeretekre, mindig öröm ovisoknak mesélni.

Nyíregyházi mentőállomásunkról

Mentőállomásunkra májusban is megszámlálhatatlan bajba került madár és vadállat került. Legnagyobb számban, talán nem meglepő módon, a fészekből kiesett, szülő által kidobott fiókák voltak. Csivitelésüktől zeng szerény hajlékunk ezekben a hónapokban. Voltak köztük fekete rigók, énekes rigók, baglyok, galambok, harkályok, verebek és sünik is. Legérdekesebb mentvényünk egy fiatal kanalasgém volt, aki szárny sérüléssel került hozzánk. (Mellékelt fotón megtalálójával, *Kiss Zolikával*) Napi 20-30 telefonhívás érkezik mentőállomásunkra. Melyek közül jó néhány madár kirepülő fióka, amelyeket szükségtelen menteni, de vannak többen, akik valóban a segítségünkre szorulnak. Otthonunkban reggeltől estig etetés, kötözés és takarítás zajlik, valamint a sérültek, anyátlanodott madarak mentési szállítása. A cikk írásakor 11 keleti sün gyereket készítettem fel a szabad életre, valamint közel heti 30 madarat mentünk.

Nagygyőri Anna

Gólyafünnep

Ünnepelje velünk
és a **fehér gólyákkal**
államalapításunk
évfordulóját!

Ha ön is szeretne részt
venni a fehér gólyák
szabadon engedésében,
kérjük, jelentkezzen
minél előbb!

Hortobágyi Madárkórház

2024. augusztus 17-20.

Jelentkezni
2024. augusztus 15-ig
a madarkorhaz@gmail.com
e-mail címen vagy
a +36 (30) 5356-484-es
telefonszámon lehet.

Kérjük, támogassa alapítványunkat! Köszönjük!

Bankszámlaszámunk: 59900029-10001868 • Adószámunk: 18557899-1-09

Olvasói leveleket, érdekeségeket a következő címekre várunk: madarkorhaz@gmail.com • 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6.
Állatorvosi, állatgyógyászati területen felmerülő kérdéseiket a fenti címekre várjuk! Megjelenik 26 000 példányban.
Hirdetésfeladás, sérült madár bejelentése: madarkorhaz@gmail.com • Tel.: +36 (30) 9435-494; +36 (30) 535-6484
Szerkesztők: Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • Tördelés: TerepSzemle Stúdió • ISSN 1788-456X
Megtalálható országszerte állatorvosi rendelőkben, állatkertekben, kisállatkereskedésekben, állati áruházakban,
megyei könyvtárakban, AUCHAN és TESCO áruházakban, Alfazoo üzletekben és a budapesti METRO szerelvényeken.

